

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Таня Стоянова

член на научно жури за защита на дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Христина Георгиева Андонова
Професионално направление 2.1. Филология, специалност *История на българската литература (Детска литература)*

Тема: Българската приказка между двете световни войни. Трансформации на приказното

Христина Георгиева Андонова е редовен докторант по История на българската литература (Детска литература) към Катедрата по литература на ЮЗУ „Неофит Рилски“ от февруари 2013 до декември 2017 година.

Завършила е специалност „Българска филология“, ОКС „бакалавър“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2011 година и специалност „Журналистика“, ОКС „магистър“ през 2012 година в същия университет. Работила е като хоноруван асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски“ по дисциплините „Българска възрожденски литература“, „Детска литература“, „Теория на литературата“ и „Методика на обучението по литература“ и е била ръководител на педагогическа практика от 2014 до 2016 година. Участвала е в 3 научни проекта, 7 конференции и има 6 научни публикации, една от които в чужбина, свързани с темата на дисертационния труд. Понастоящем работи като учител по български език и литература в Испанската гимназия в гр. София.

Дисертационният труд е с обем 195 страници, структурирани в увод, три глави и заключение, библиография и списък с художествена литература.

Дисертационният труд на Христина Андонова изследва жанра приказка в периода между двете световни войни. И бързам да уточня. Докторантката не се ограничава само с посочения в заглавието период. Развитието на приказното е проследено от епохата на Българското възрождане, когато се споменава за пръв път думата приказка, много често „прикачена“ към текст без никакви претенции за приказност, до средата на 20-и век, когато в българската литература трудно може да се намери писател, който да не е изкушен от писането на приказки.

Цел на докторантката е да проследи развитието на приказната проза в контекста на литературния и културния живот между двете световни войни, от една страна, и да очертае трансформациите на приказното, от друга. Трудът разглежда българската приказка в полето на различни изследователски области, като паралелно с това очертава границите на нейната рецепция. Убедителността на изводите, до които Христина Андонова стига, се подкрепя от един огромен корпус от емпиричен материал, включващ всички публикации на приказки от български автори в периода между войните, издадени в отделно книжно тяло.

В първа глава **История на изучаване на приказката** Христина Андонова очертава един теоретичен модел, който до голяма степен е познат на изследователите на детската литература и фолклористиката. Не рядко обаче изследователите изпадат в противоречия, когато трябва да дефинират жанра приказка и особено когато трябва да обособят битуващите в лоното на фолклора и литературата приказки. Проблематични зони са генезисът, класификацията, отделни елементи от структурата на приказката. Макар че целта на изследването е литературната приказка, Христина Андонова прави кратък преглед на фолклорната приказка. Това не е самоцелно, тъй като литературната приказка в разглеждания период до голяма степен следва

фолклорните образци, а т. нар. авторизирани приказки се базират на фолклорен материал. Опирайки се на познатите концепции на класически за фолклористиката изследвания на Проп и Мелетински, докторантката задава своите разбирания за приказното, които по-нататък в текста са подкрепени с много голям емпиричен материал. Освен посочените вече, докторантката прави преглед и на изследвания на български автори: трудове на М. Арнаудов, П. Динеков, Л. Парпулова, както и на по-младите им колеги Светлана Стойчева, Маргарита Славова, Петър Стефанов, Иван Станков, Иван Симеонов и др. Авторката не само се дистанцира от някои постановки по въпроса, но често влиза в диалог с техните автори (Проп, Иван Станков).

Макар на пръв поглед темата да изглежда позната, Христина Андонова ни открива текстове, които досега или бегло са споменавани, или са останали непознати в сянката на т. нар. класици на литературата. Изследван е много голям емпиричен материал и в тоя смисъл дисертацията има приносен характер.

Във втора глава **Българската приказка от историческо гледище** Христина Андонова прави кратък литературноисторически преглед на развоя на българската литературна приказка. Изследването не се затваря само в рамките на литературния текст. Обгледани са въпроси като: социокултурният контекст, в който се създават приказките (образованието като важен фактор за развитието на литературата за деца), развитието на идеята за родното през 20-те и националното-идеологическото през 30-те години; ролята на държавата за развитие на литературата за деца (конституирането и регулирането на детската литература чрез законови механизми, какъвто е Законът за детската литература от 1921 година); развитието на идеята за детството и др. Защитена е тезата, че българската приказка се развива в контекста на една закъсняла проза за деца и бумът на приказното творчество, което всъщност е бум на

творчеството за деца изобщо, е в резултат от разцвета на прозата за деца. Един от акцентите в тая част е отношението на писателите приказници към авторизирана приказка, която е разгледана като междинна форма между фолклора и литературата. За разлика обаче от широко приетото мнение, че тоя вид приказки са литература, която черпи сюжети от фолклора, Христина Андонова поставя акцент върху фолклорното, а не литературното на авторизираните текстове.

В трета глава **Преображения на жанра между двете световни войни** е направен опит за класификация на приказката спрямо: жанрови и литературнородови черти (стихотворна приказка, приказни пиеси, драматизирани приказки в стихове, римувани приказки); тематична подялба; класификация спрямо фантастично чудесното. При цялата проблематичност на предложената от нея класификация тя оспорва наложената в литературната наука подялба на приказките на традиционни и модерни в зависимост от тежненията им към фолклора или, съответно, отдалечаването от него, приемайки че такава подялба е приложима едва след Втората световна война. В тая глава са дискутирани и всички важни компоненти от структурата на приказката като: героят; разказвачът; сюжетът и композицията и др. Намерен е точен баланс между анализ и синтез особено на тези места, където докторантката гради свои концепции за литературната приказка.

Дисертационният труд е пръв опит да се изследва в пълнота българската приказка в периода между двете световни войни.

Като силни страни на дисертацията бих посочила:

1. Много добра професионална подготовка и библиографска осведоменост.
2. Познаване на процесите, свързани с развитието на детската литература.

3. Поставяне на проблемите в широк обществено-политически, социокултурен, исторически и икономически контекст.

4. Умение да се градят концепции и да се аргументират прецизно, обективно и научно добросъвестно.

5. Много добър баланс между анализ и синтез.

6. Добри теоретични постановки, основаващи се на прецизно боравене с познати на науката научни трудове, както и опирането на много богат емпиричен материал.

7. Прецизно направена структура на дисертационния труд.

8. Отлично познаване на нормите на книжовния български език.

Авторефератът съответства напълно на съдържанието на дисертационния труд.

Като се има предвид всичко, изброено дотук, предлагам на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Христина Георгиева Андонова.

Благоевград,

24. 04. 2017 г.

доц. д-р Таня Стоянова